

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Mariae Gratiani A Burgo S. Sepulchri Episcopi Amerini De Vita Joannis Francisci Commendoni Cardinalis Libri Quatuor

Graziani, Antonio Maria

Parisiis, 1669

Cap. XIII. De profectioe ejus in Lusitaniam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9616

rè est ex eo conciliatus. Nec apud Patres solum, sed in vulgus quoque celebre esse inde nomen illius cœpit. Julius ex litteris Reginae, atque oratione Commendoni tridui supplicationes indixit, solemniâque sacra instituit, quibus ipse rem divinam fecit, ejusque nuncii lætitiâ omnibus rebus celebrari imperavit. Commendonum inde, quoties mentio rei incidisset, laudibus tulit, de mensa ad eum sæpe misit, magnoque in honore, ac pretio semper habuit. Quibus ille rebus nihilo elatior, cum ei ab omnibus magna gratulatio fieret, in sua se vitæ, morumque modestia diligentius etiam, quam antea continuit.

De profectioe ejus in Lusitaniam.

CAPUT XIII.

JOANNI Lusitaniæ Regi inter hæc Emanuel filius, quem vnicum Regni hæredem habebat, moritur. Eodémque die in afflictæ domus solatium Emanuelis conjux filium enixa est. Ad hunc igitur consolandum Regem ægrum animi ex tam acerba morte filii, gratulandumque alterius ortum, Julius Commendonum in Lusitaniam misit. Eò cum Galliam omnem ab Alpibus ad Pyrenæos, Hispaniamque item quanta in longitudinem patet, pedibus transgressus venisset, honorificè ac-

ceptus, comitèrque habitus à Rege est, cujus ipse cum morum, atque ingenii dexteritate, tum de Britannis rebus, quarum recens adhuc fama erat, curiosè multa exquirentem facundè alloquendo, magnam sibi gratiam conciliavit. Unde eum Rex etiam legere in militem, qui Christi appellantur, societatem voluit, in quam Principes gentis pro magno dignitatis ornamento optari à Regibus solebant. Quod cum ipse alienum vitæ suæ institutionis ferens recusasset, Joannes rubram ei crucem singulare societatis ejus insigne tradidit, potestatemque ei fecit, quem vellet, eo militiæ honore decorandi, dum ingenuis ortus parentibus, majoribusque esset, idque Legato suo Romæ solemniter rito probaretur: quem ipse honorem in nobilissimum juvenem amicum suum postea contulit. Discedens à Rege ad visendum inclytum religionis templum Divi Jacobi in Galitiam proficiscitur, prosequente eum Joanne omnibus humanitatis, & benevolentiae officiis. Nec aliâ re libentius Lusitanicam illam profectionem, munusque susceperat Commendonus, quàm quòd ei occasio videndi tot exteras provincias futura esset, Galliam enim, Hispaniamque diversis iens, rediensque itineribus perlustravit. Et fuit sanè videndi, cognoscendique res externas singulari studio. Nam & situs regionum, & opportunitates earum, quæ maria, quæ portus, quæ flumina, quibus quæque rebus abundaret, egeretque, qui hominum mores, quæ studia, quæ regendæ publicæ
rei

rei ratio, diligenter admodum inquirebat, eaque adeò tenaci memoriâ complectebatur omnia, vt barbara quoque nomina hominum, locorúmque retineret. Quæ res ei, cùm propè omnem inde Europam studio eodem, ac diligentiam peragrasset, magno vsui, atque laudi postea fuit. Ex Lusitania Romam cùm rediisset, Julius octavum & sexagesimum agens annum, postremum vitæ diem obiit, vir ingenuæ, ac liberalis naturæ, planèque probus, & innoxius, ac ne litterarum quidem, & industriæ expers, sed negligens rerum, & in Pontificatu adeò curas omnes, laboresque refugiens, vt abditus hortis, quos immani sumptu ædificabat, hilaritatibusque intentus suis, ne Senenses quidem, quos Cosmi Florentinorum Ducis, atque Hispanorum arma premebant, ad se urbem, agrum, suâque omnia in Romani Pontificis ditionem dedenda venientes audierit, quamquam & Galli, quorum ope illi defendebantur, huic ditioni annuerent, neque adversarentur Hispani. Iis temporibus ætatem degerat Julius, quibus gravitas, modestia, pudor pro tristitia, atque inertia ducebantur, cunctaque voluptas, & lætitia, & effusus in omnem iucunditatem animus habebat, nec aliàs Ecclesiastica disciplina solutior fuit. Beneficia & sacerdotia haud aliud, quàm alimenta luxuriæ haberi. Eorum plura, & quæ per leges non liceret capi: vt quidam tres Episcopatus vno tempore gesserint: passimque ea gratiæ, non meritis dari. Amictus sacerdotalis ad honorem,

& dignitatem institutus, omnibus sordere, sagulum, quàm toga magis placere. Neque liberiùs vivere, ac se prorsus hilaritati dedere. Denique conviviis, ludis, spectaculis indulgere, cum mulieribus discumbere, cum iisdem vnà vectari per urbem turpe, ne gravibus quidem, & honoratis viris habebatur: adeò licentia, & consuetudo mores, judiciáque corruerat. Hæc Julius eodem depravatus usu, & fecerat juvenis, & fieri se Pontifice facilè est passus, virtutis cultor magis, quàm vindex vitiorum. Sed Commendono sponte honestis, & priscis moribus insistenti tot inquinata corruptelis tempora in gloriam cessere, cuius etiam fructum secuta mox severior ætas attulit.

De Marcelli, & Pauli Pontificum Maximorum studio erga eum.

CAPUT XIV.

MARCELLUS Cervinus, qui secundus est appellatus, in Julii locum Pontifex creatur. Cujus tanta virtutis opinio fuit, tanta spes restituendi per eum antiquam disciplinam, pristinumque cultum, ac splendorem religionis, & Christianæ Reipublicæ, ut præclare actum cum illo videri possit, quòd intra vigesimum diem ostentatus terris, ereptusque fuerit. Neque enim erat mediocris sapientiæ, motæ de se tantæ expe-